

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора економічних наук, доцента,
професора кафедри менеджменту та адміністрування
Національного університету «Чернігівська політехніка»**

Попело Ольги Володимирівни

**на дисертаційну роботу Подоляка Олександра Леонідовича на тему:
«Розвиток страхового ринку в умовах становлення цифрової економіки»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 Управління та адміністрування
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування**

1. Актуальність теми дослідження

Трансформаційні процеси, що відбуваються під впливом розвитку цифрової економіки, зумовлюють необхідність зміни традиційних моделей і підходів до функціонування вітчизняного страхового ринку. Цифровізація страхового ринку впливає на способи надання страхових послуг та формування страхових продуктів, механізми оцінювання ризиків, організацію бізнес-процесів та систему взаємодії між страховиками і страхувальниками.

Цифровізація страхового ринку потребує комплексної трансформації, спрямованої на адаптацію до нових вимог цифрового середовища, що характеризується широким використанням технологій штучного інтелекту, великих даних, цифрових платформ, хмарних сервісів та автоматизованих систем ухвалення рішень, вивчення потреб клієнтів, інтегрування з державними реєстрами та забезпечення найвищого рівня кібербезпеки та захисту персональних даних. Водночас цифрова трансформація страхового ринку супроводжується появою нових ризиків, пов'язаних із кіберзагрозами, захистом персональної інформації та забезпеченням надійності цифрової інфраструктури.

У сучасних умовах спостерігаються диспропорції впровадження цифрових технологій на рівні страхових компаній України. Цифрові технології найактивніше впроваджують великі страхові компанії, які є лідерами ринку та входять до дочірніх структурних підрозділів провідних міжнародних фінансових груп. Зазвичай такі компанії мають необхідні ресурси для трансформації бізнес-моделей і швидкого впровадження цифрових технологій. Менші за розміром

страхові компанії стикаються зі складністю інтеграції нових рішень у застарілі системи по причині відсутності ресурсів, досвіду і знань.

Враховуючи вищезазначене, тема дисертаційної роботи О. Л. Подоляка, присвячена розвитку страхового ринку України в умовах цифрової економіки, є актуальною та своєчасною, має наукове та практичне значення для підвищення показників ефективності його діяльності та конкурентоспроможності.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертація містить усі обов'язкові структурні елементи: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, а також додатки.

Основні наукові результати, отримані в дисертаційній роботі, базуються на застосуванні загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, що дало змогу автору вирішити поставлені завдання та обґрунтувати отримані результати. Наукові положення дисертаційної роботи, висунуті автором, що стосуються систематизації етапів становлення, функціонування й розвитку страхового ринку, удосконалення структури механізму його цифрової трансформації, розробки стратегії сталого розвитку мають практичне значення для вирішення системних проблем функціонування і розвитку зазначеного ринку в умовах цифрової економіки.

Теоретичну, інформаційну та фактологічну базу дисертаційної роботи склали законодавчі та нормативно-правові акти, що закріплюють принципи діяльності страхового ринку в умовах цифрової економіки та прискорення євроінтеграційних процесів, дані національних і міжнародних рейтингових агентств, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених у сфері проведення цифрової трансформації зазначеного ринку, а також ресурси інтернету.

3. Зв'язок роботи з науковими темами

Актуальність дослідження підтверджується зв'язком дисертаційної роботи з науково-дослідними роботами Національного університету «Чернігівська політехніка»: «Стратегічні детермінанти розвитку ринку фінансових послуг в

умовах цифровізації національної економіки» (номер державної реєстрації 0123U104317), «Розвиток фінансової системи в умовах турбулентності та становлення цифрової економіки» (номер державної реєстрації 0125U000298).

Основними результатами, отриманими здобувачем у процесі виконання зазначених наукових тем, стали: дослідження стимулюючих і стримуючих детермінантів розвитку страхового ринку України в умовах цифрової економіки; окреслення напрямів впливу цифрових технологій на забезпечення стабільної роботи страхового ринку та функціонування фінансової системи України.

4. Наукова новизна положень, висновків і рекомендацій

Наукова новизна результатів дослідження полягає в подальшому розвитку і поглибленні існуючих, а також обґрунтуванні нових теоретико-методичних та науково-практичних аспектів забезпечення розвитку страхового ринку в умовах становлення цифрової економіки.

Результати, отримані під час виконаного дослідження, що формують низку елементів наукової новизни, полягають у наступному:

- *вперше*: запропоновано теоретико-методичні підходи до оцінки цифрового потенціалу страхових компаній України в умовах розвитку цифрової економіки, обґрунтовано визначення сутності зазначеного потенціалу, вказано на фактори, що здійснюють вплив на його стан та перспективи зростання, визначено індикатори й показники оцінювання цифрового потенціалу на рівні страхових компаній;

- *удосконалено*: науково-теоретичні підходи до систематизації етапів цифровізації страхового ринку України, структуру механізму цифрової трансформації страхового ринку України, визначено його сутність та складові елементи, стримуючі і стимулюючі детермінанти розвитку; концептуальний підхід до розробки стратегії розвитку страхового ринку України в умовах цифрової економіки, особливу увагу приділено необхідності розробки і впровадження EGS стратегії сталого розвитку страхового ринку;

- *набуло подальшого розвитку*: визначення ролі і місця страхового ринку в цифровій економіці, виявлення низки ризиків, пов'язаних з цифровізацією

страхування; наукове обґрунтування необхідності переходу страхового ринку від використання маркетингоорієнтованої моделі до клієнтоорієнтованої; виокремлення ключових напрямів впливу цифрової трансформації страхового ринку на стабілізацію фінансової системи України.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що наведені в дисертації, є достовірними та обґрунтованими. Елементи наукової новизни викладені системно, послідовно, конкретно та логічно. За змістом і структурою дисертаційна робота відповідає меті й поставленим завданням. Висновки співвідносяться зі змістом дисертації та впливають з її основних завдань.

5. Аналіз основних результатів дослідження

Позитивною рисою дисертації є ґрунтовне дослідження теоретичних аспектів цифрової трансформації страхового ринку. Автором проведено аналіз існуючих наукових підходів до визначення ролі цифрових технологій у розвитку страхового ринку, виявлено основні тенденції та закономірності цифровізації страхових послуг.

Особливої уваги заслуговує аналіз сучасного стану страхового ринку України, який базується на широкому інформаційному масиві статистичних та аналітичних даних. Автором виявлено ключові проблеми функціонування ринку, визначено фактори, що стримують його розвиток, а також оцінено рівень адаптації страхових компаній до цифрової трансформації економіки.

Важливим науковим результатом є обґрунтування напрямів цифрової трансформації страхового ринку шляхом інтеграції цифрових технологій у процеси управління страховою діяльністю. У роботі доведено, що цифровізація виступає не лише інструментом підвищення ефективності бізнес-процесів, а й фактором формування нових конкурентних переваг страхових компаній як основних учасників страхового ринку України.

Достовірність та обґрунтованість зроблених автором висновків та рекомендацій визначаються сукупністю опублікованих автором наукових результатів. Основні наукові результати дисертації, а також відповідні елементи наукової новизни з достатньою аргументованістю наведено у 11 наукових працях, зокрема 4 статті в наукових фахових виданнях України, які внесені до

наукометричних баз даних, 1 стаття у в іноземному науковому виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Web of Science; 6 публікацій апробаційного характеру. Із загального обсягу публікацій особисто автору належить 3,31 друк. арк.

У роботі наявні довідки про практичне впровадження основних результатів роботи в діяльності: Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» (довідка № ГО 1800-1139 від 12.02.2026 р.), страхової компанії ПрАТ «СК «Арсенал страхування» (довідка № 11-2026/443 від 10.03.2026 р.), а також у навчальному процесі Національного університету «Чернігівська політехніка» при викладанні й методичному забезпеченні навчальних дисциплін «Страхові послуги», «Страхування», «Страхування фінансових ризиків» (довідка № 202/08-836 від 12.05. 2026 р.).

6. Дискусійні положення дисертації та зауваження

Загалом позитивно оцінюючи наукові результати, отримані автором у дисертаційній роботі, необхідно звернути увагу на окремі дискусійні моменти:

1. Дискусійним є підхід автора щодо уніфікованого впровадження європейських стандартів на всій території України без урахування особливостей соціально-економічного розвитку окремих регіонів. На нашу думку, ефективність євроінтеграційних реформ значною мірою залежить від регіональної специфіки страхового ринку та рівня його інституційної зрілості. Врахування зазначених факторів дозволило б підвищити практичну значущість отриманих результатів та адаптувати запропоновані рекомендації до сучасних умов функціонування страхового ринку України.

2. У роботі обґрунтовано переваги цифровізації страхового ринку, проте, недостатньо уваги приділено аналізу ризиків технологічної залежності страхових компаній від зовнішніх постачальників програмного забезпечення та хмарних сервісів. Зростання такої залежності може створювати додаткові загрози для безперервності діяльності страхових компаній.

3. Під час аналізу страхового ринку автором не враховано вплив зростання кількості автоматизованих процедур на трансформацію системи внутрішнього контролю та корпоративного управління страхових компаній.

4. У роботі недостатньо розкрито питання оцінювання економічного ефекту від впровадження цифрових технологій для різних груп страхових компаній залежно від розміру і масштабу їх діяльності.

5. У підрозділі 3.1 дисертаційної роботи зазначено, що цифрова трансформація страхового ринку потребує здійснення стратегічного і тактичного планування. У зв'язку з цим доцільним було б наведені на рис. 3.3 (с. 161) етапи планування цифрової трансформації страхового ринку України чітко поділити на ті, які належать до стратегічного і тактичного планування.

Зазначені зауваження жодним чином не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, а лише можуть слугувати предметом наукової дискусії під час її захисту.

7. Академічна доброчесність

Достовірність дисертаційної роботи Подоляка О. Л. підтверджується відсутністю фабрикації та фальсифікації результатів дослідження, науковою об'єктивністю, та критичним ставленням до власних гіпотез. Дисертант дотримувався норм та принципів академічної доброчесності, норм законодавства про авторське право, порушень яких, як і академічного плагіату, не виявлено. У дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел, визначено особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві працях.

8. Загальна оцінка дисертаційної роботи

та її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Подоляка О. Л. на тему «Розвиток страхового ринку в умовах становлення цифрової економіки» є результатом власних досліджень автора. Високий теоретико-методичний і науково-практичний рівень виконаного дослідження, наукова новизна отриманих результатів, достовірність і

обґрунтованість отриманих висновків і рекомендацій, актуальність теми дають підстави стверджувати, що дисертаційна робота є цілісним, логічним, завершеним науковим дослідженням.

Текст дисертаційної роботи, таблиці, рисунки, додатки та список використаних джерел оформлено відповідно до встановлених вимог, що забезпечує належне сприйняття результатів дослідження та підтверджує академічну доброчесність автора.

Дисертація відповідає спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами) та «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами й доповненнями) та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Подоляк Олександр Леонідович, автор дисертації «Розвиток страхового ринку в умовах становлення цифрової економіки», заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Рецензент:

д.е.н., доцент, професор
кафедри менеджменту та
адміністрування
Національного університету
“Чернігівська політехніка”

Ольга ПОПЕЛО